

Миллер Орест Федорович. В кн.: Булахов М. Г. Восточнославянские языковеды. Биобиблиографический словарь, т. 1. Минск, 1976; Путилов Б. Н. Миллер Орест Федорович. В кн.: Славяноведение в дореволюционной России. Биобиблиографический словарь. М., 1979.

А. М. Зубар.

Ч. Мілош.

МІЛОШ (Milosz) Чеслав (30.VI 1911, с. Шатейняй, тепер Кедайнявського р-ну, Литва) — польс. письменник, літературознавець, перекладач у США. У дит. роки разом з батьками жив деякий час у Сибіру, згодом в Зх. Україні. Закін. 1934 Вільнюс. ун-т. Працював радіожурналістом (Вільнюс, Варшава). Під час нім.-фашист. окупації брав участь у випуску підп. антифашист. л-ри (редагував л-ру, що друк. на гектографі, в т. ч. антологію «Нескорена пісня», 1942). Після війни — у редакції краків. журн. «Twórczość» («Творчість»), згодом — на дипломат. роботі у США, Франції. З 1951 — в еміграції (Франція, США). З 1960 — професор слов'ян. мов і л-р в ун-ті м. Берклі (США). Поезія М. передвоєн. і воєн. часу, в якій йшлося про позицію поета в часи лихоліття, його спільну долю з народом, зібрана в кн. «Порятунок» (1945). Під час 2-ї світ. війни під псевд. Ян Сируч видав зб. «Вірші». У повісті «Поневолений розум» (1951 — 53; Нобел. премія, 1980; укр. перекл. Б. Струмінського), зб. віршів «Денне світло» (1953) М., аналізуючи сусп.-політ., культур. ситуацію у повоєн. Польщі, писав про згортання демократії, виступив проти канонів соціаліст. реалізму. Трагедію Варшав. повстання 1944 розкрив у повісті «Здобуття влади» (1953). Повість «Долина Ісси» (1955, автобіогр.) — про дитинство хлопчика Томаша з лит. села. Виразним гуманіст. пафосом пройняті поет. збірки М. «Король Попель та інші вірші» (1962), «Зачарований Гуцьо» (1965), «Місто без імені» (1969), «Там, де сходить і заходить сонце» (1974), «Гімн про Перлину» (1982) та ін. Вони містять ностальгічні спогади про юність, роздуми про сучасність, майбутнє людства та обов'язок митця. М. належить також багатотомний цикл літ., філос., соціол. і реліг. есе, дослідження «Історія польської літератури» (1969), розвідки про творчість Ф. Достоевського, Б. Пастернака, В. Соловйова. Перекладає твори франц., амер. письменників. Окр. вірші М. переклали І. Качуровський, Б. Чопик.

Тв.: Укр. перекл. — Поневолений розум. Мюнхен, 1985; Поневолений розум [Уривки]. «Всесвіт», 1991, № 7 — 10; [Вірші]. «Дзвін», 1991, № 11; [Твори]. «Всесвіт», 1993, № 1.

Лит.: Глобачев М. Двудинства таланта. О творчестве Чеслава Милоша, и не только о нем. «Современная художественная литература за рубежом», 1989, № 4; Баранчак С. Передмова до «Поневоленого розуму» Чеслава Мілоша. — Коротич В. Завжди існує можливість опору. «Всесвіт», 1991, № 7; Чопик Б. Чеслав Мілош. Біографічний нарис. «Дзвін», 1991, № 11; Забужко О. Уроки Мілоша. «Всесвіт», 1993, № 1.

А. М. Подолинний.

МІЛЯВСЬКИЙ Анатолій Ісайович (15.I 1925, Сімферополь) — рос. письменник, доктор мед. наук з 1971, Учасник Вел. Вітчизн. війни. Закін. 1950 Крим. мед. ін-т (Сімферополь), 1956 — Літ. ін-т ім. О. М. Горького (Москва). З 1972 — професор Крим. мед. ін-ту. Автор поет. збірок «Зорі назустріч» (1950), «Гірське джерело» (1956), «Перевал» (1977), «Вірші» (1983), «Кримські етюди» (1984), «Прихильність» (1986) та ін. Фронтіві враження, сучас. тематика — у книжках повістей та оповідань «Літаки летять на захід» (1962), «Океанський пляж» (1974), «Далеке зимове небо» (1981), «У тому червні» (1984) та ін. М. належать п'єси «Тінь над провулком» (1960), «Історія хвороби» (1963), «Студент першого курсу» (1964), «Щасливий місяць» (1967), спогади. Для дітей написав збірки віршів «Артек» (1952), «Про Федю Боброва» (1955), «На воді і під водою» (1965), «Про море й кораблі» (1987) та ін. Виступає з літ. пародіями, епіграмами, театр. рецензіями. Кілька віршів покладено на музику. Деякі п'єси М. йшли в театрах Києва, Сімферополя та ін. Окр. твори М. переклав П. Дегтярьов.

Тв.: Укр. перекл. — Тінь над провулком. «Літературна газета», 1960, 15 березня; Історія хвороби. К., 1963.

П. А. Дегтярьов.

Дж. Мільтон.

МІЛЬТОН (Milton) Джон (9.XII 1608, Лондон — 8.XI 1674, там же) — англ. поет, публіцист, політ. діяч. Закін. 1632 Кембридж. ун-т. Писав англ., італ., лат. та давньогрец. мовами. У 1638 — 39 жив у Італії. 1640, напередодні Англ. революції, повернувся на батьківщину, поринув у політ. життя. У 1649 — 52 працював у Держ. раді, вів міжнар. кореспонденцію О. Кромвеля. У ранніх поезіях відбилися деякі суперечності світосприйняття автора — пуританина і прихильника гуманістичної традиції: вірш «До Шекспіра» (1630), поеми «L'Allegro» («Життєрадісний») та «Penseroso» («Задумливий», обидві — 1632), драм. поема-маска «Комус» (1634), елегія «Люсідас» (1638). У 1640 — 50 активно виступає як публіцист, засуджує будь-яку тиранію: памфлети «Ареопагітика» (1644), «Обов'язки королів і суддів» (1649) та кн. «Іконоборець» (1649), два трактати «Захист англійського народу» (1650, 1654). Тираноборчими мотивами пройняті ряд сонетів («До Олівера Кромвеля», 1652, та ін.), написана вільним віршем поема «Втрачений рай» (1667), поеми «Повернений рай» та героїчна трагедія «Самсон-борець» (обидві — 1671). Автор праць «Історія Британії» (1670), «Коротка історія Московії» (опубл. 1682).

В Україні твори М. були вперше перекладені П. Гулаком-Артемівським (рос. мовою уривки «Втраченого раю» надр. в «Украинском вестнике», 1817). Перший укр. переклад творів М. належить І. Франкові: 1906 з його приміткою під заголовком «Із драми „Самсон-борець“» була опубл. частина перекладу — монолог Самсона (журн. «Літературно-науковий вістник», кн. 7). 1913 у Львові вийшов повний переклад твору «Самсон-борець», здійснений І. Франком; він же супроводив видання статтею про автора. Твори М. перекладали ще В. Мисик, Д. Павличко, М. Пилинський, Яр Славутич та ін. Його творчість досліджували І. Франко, Леся Українка.

Тв.: Укр. перекл. — [Вірші]. «Всесвіт», 1958, № 6; [Вірші]. «Всесвіт», 1976, № 3; Самсон-борець. В кн.: Франко І. Зібрання творів, т. 12. К., 1978; [Сонети]. «Всесвіт», 1983, № 2; [Сонети]. В кн.: Світовий сонет. К., 1983; Рос. перекл. — Потерянный рай. — Стихотворения. — Самсон-борец. М., 1976.

Лит.: Самарин Р. М. Творчество Джона Мильтона. М., 1964; Українка Леся. [Джон Мільтон]. В кн.: Українка Леся. Зібрання творів, т. 8. К., 1977; Соколянський М. Через хребти століть. «Всесвіт», 1983, № 12; Чамеев А. А. Джон Мильтон и его поэма «Потерянный рай». Л., 1986.

М. Г. Соколянський.

МИНА Ханна (1924, м. Латакія) — сирійський письменник. Пише араб. мовою. Учасник нац.-визв. боротьби проти франц. колонізаторів. 1954 — 1967 жив у Європі. Автор романів «Блакитні лампи» (1954), «Вітрило і буря» (1965), «Сніг летить у вікно» (1969), «Сонце в похмурий день» (1973), «Якір і спогади» (1975), трилогії «Доля моряка» (1981), «Мачта» (1982) і «Далекий порт» (1983), оповідань. М. належать есе про Н. Хікмета, публіцист. зб. «Література війни» (1976, разом з Н. аль-Аттаром), кн. спогадів «Весна і осінь» (1984). Твори М. мають антимілітарист. спрямування, в них порушено важливі соціальні проблеми. За манерою письма М. — реаліст. ост. роки експериментує (під впливом латиноамер. романістики) в галузі форми.

Тв.: Рос. перекл. — Синие лампы. М., 1958; Парус и буря. — Судьба моряка. М., 1985.

Лит.: Соловьев В., Фильштинский И., Юсупов Д. Арабская литература. М., 1964.

Ю. М. Кочубей.

МИНАЧ (Mináč) Владімір (10.VIII 1922, м. Кленовець, Серед.-Словац. обл.) — словац. письменник, публіцист, громад. діяч. Закін. 1944 Братисл. ун-т. З 1974 — голова Словац. культурно-просв. т-ва «Матиця Словацька». Роман «Смерть ходить по горах» (1948) — про події Словац. нац. повстання 1944, в якому М. брав участь. Своєрідним продовженням твору стала повість «Вчора і завтра» (1949), де показано переломний момент у житті країни — Лютневу революцію 1948. У трилогії «Генерація» (романи «Довгий час чекання», 1958; «Живі і мертві», 1959; «Дзвони звістують день», 1961) зображено становлення повоєнного покоління Словаччини. Написав також повість «Блакитні хвили» (1951), романи «Ти ніколи не самотній» (1962), «Виробник щастя» (1965, сатир.), збірки оповідань «На переломі» (1954), «Глухий кут» (1960) тощо. Полем. характер мають збірки публіцист. статей «Час і книжки» (1962) та «Парадокси» (1966), істор. есе «Роздмухуючи жевріюче багаття» (1970) тощо. Окр. твори М. переклали О. Пархомовська, С. Масляк, Г. Кочур, І. Дорошенко, Г. Сиваченко.

Тв.: Укр. перекл. — Смерть ходит по горах. К., 1952; Живі і мертві. К., 1961; Дзвони звістують день. К., 1964; Довгий час чекання. К., 1984; Хто йде по шляху. В кн.: Чотирилітній на щастя. К., 1984; Рос. перекл. — Избранное. М., 1982.

Лит.: Дорошенко І. Володимир Мінач. В кн.: Сучасні письменники Чехословаччини. К., 1963; Круть Ю. З. Ідейна проблематика трилогії В. Мінач «Генерація». «Радянське літературознавство», 1966. № 11; Вервес Г. Д. Tertium non datur: Два романи про війну. В кн.: Вервес Г. Д. Як література самоутверджується у світі. К., 1990.

Г. М. Сиваченко.

МИНЕЗАНГ (нім. Minne — кохання, Sang — пісня) — лірична пісня про рицарське кохання і поклоніння прекрасній дамі. Побутовував у середньовіч. Німеччині протягом 2-ї пол. 12 — 13 ст. Виконувався мінезингерами.

В. І. Ткаченко.

МИНЕЗИНГЕРИ (нім. Minnesinger — співець кохання) — нім. середньовічні поети-співці. Поезія М. розвивалася з 2-ї пол. 12 ст. під впливом прованс. *трубадурів*. М. оспівували красу життя і рицар. кохання, а також служіння Богу й сюзерену, хрестові походи. У поезії М. кін. 12 — 13 ст. визначилися два напрями: 1) «Народний», умовно названий так за близькість до нар. любовної пісні. Виник на придунайських землях Німеччини. Відзначався простотою і природністю. Найвідоміші представники — Кюренбергер, Д. фон Айст. 2) Куртуазний, що розвивався в Німеччині: на прирейнських землях, пізніше в Тюрингії (Г. фон Морунген). Набув також поширення в Швейцарії (Р. фон Феніс), Австрії (Р. фон Гагенау). Художньої досконалості напрям досяг у творчості Вальтера фон дер Фогельвейде, котрий увів у поезію М. нар. мелодії, весняну пісню й танці, використав публіцист. можливості *шпруха*. Згасанням рицар. культури позначені біогр. пісня «Служіння дамі» У. фон Ліхтенштейна, а також твори т. з. сільського мінезанга (Н. фон Реєнталь, Тангейзер та ін.). У 14 ст. М. повністю витіснили *мейстерзингери*.

Лит.: История немецкой литературы, т. 1. М., 1962; Пoesия трубадуров. Пoesия миннезингеров. Пoesия вагантов. М., 1974; Рубанова Г. Л. Література середніх віків. В кн.: Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Львів, 1982.